

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКОГ
И ПРИРОДНОГ НАСЉЕЂА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ПАРК ПРИРОДЕ

ЈАВОРИНА

НАУЧНО-СТРУЧНЕ ОСНОВЕ ЗА УСПОСТАВЉАЊЕ ЗАШТИТУ
ПЛАНИНСКОГ МАСИВА ЈАХОРИНА НА ТЕРИТОРИЈИ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ КАО ПАРКА ПРИРОДЕ

2009.

17.9.2014. ---

Републички завод за заштиту културно - историјског и природног наслеђа Републике Српске, на захтјев Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију припремио је Студију за успостављање заштите планинског масива Јахорине на територији Републике Српске. Студија, коју је Завод израдио 2009. године, прилагођена

је новом Закону о заштити природе („Службени гласник Републике Српске“ бр. 20/14), тако да је ово подручје предложено за заштиту у категорији „парк природе“. Заштићено подручје се налази већим дијелом на територији општине Пале а мањим дијелом општине Трново са површином од 11547 хектара.

Јаворина је дио Динарског планинског система са највишим врхом Огорјелица (1916 m надморске висине). Биодиверзитет, као једна од вриједности, се огледа кроз васкуларну флору која обухвата 1106 такса из одјељка

Pteridophyta

и

Spermatophyta

, док одјељак маховина

Bryophyta

обухвата 138 такса. У односу на укупну васкуларну флору Босне и Херцеговине, ова флора чини 24.23 % од укупног броја врста. Посебан значај диверзитету флоре дају врсте ендемичног (

Knautia sarajevoensis

,
Hypochoeris illyrica

,
Knautia sarajevoensis

,
Crepis dinarica

,
Pančićia serbica

,
Potentilla montenegrina

,
Pančićia serbica

и друге) и реликтног карактера (

Acer heldraichii subsp. visianii

,
Arctostaphylos uva ursi

,
Vaccinium myrtillus

,
Vaccinium vitis idaea

,
Betula pubescens

и друге).

Вегетацијски диверзитет се огледа у постојању 59 различитих асоцијација које изграђују шумске, жбунасте и зељасте биљке. Од најниже тачке Парка (950 м.н.в.) па до највеће (1916 м.н.в.) распрострањене су вегетацијске зоне: храстове шуме, монтане букове шуме, појас мјешовитих шума букве са јелом и смрчом, највиши врхови планине прекривени су са травном вегетацијом и мањим бројем популација бора кривуља. Са флористичког и екосистемског биодиверзитета као посебну вриједност треба истаћи заједницу субалпске шуме букве и планинског јавора *Acer heldreichii* subsp. *visii*. Ова врста и њена заједница су ендемичне и реликтне на Балканском полуострву. На Равној планини у појасу четинарских шума азонално се јављају површине под тресетиштима на којима је евидентирано присуство врсте

Drosera rotundifolia

. На Двориштима се развија заједница

Picetum montanum inversum

која представља мразишну шуму смрче условљену специфичним еколошким условима.

Специфичност инсектске групе *Carbidae* се огледа кроз присуство бројних ендемичних форми које чине 35 % фауне карабида Јахорине. Значајни стеноендеми су:

Trechus bradycelloides

,
Duvalius trescavicensis jahorinae

,
Molops bosnicus

,
M. alpestris sarajevoensis

,
Carabus germari scordiscus

и други.

Фауна кичмењака Јахорине је веома разноврсна и саставни је дио многобројних екосистема. Фауна класе водоземаца обухвата 5 врста, 5 родова и 4 фамилије; класа гмизаваца представљена са 6 врста, 3 рода и 2 породице. Орнитофауна обухвата 104 врсте, 66 родова и 31 породицу којих је гњездарица станарица 45, гњездарица селица 25 врста. Териофауна је представљена са 38 врста, 23 рода и 12 породица, међу којима су посебно значајни медвјед (*Ursus arctus*), рис (*Lynx lynx*).

Подручје врела Паљанске Миљацке карактеришу добро очуване четинарске шуме те геолошке, геоморфолошке, геолошко-палеонтолошке и хидролошке вриједности.

Студија за заштиту Парка природе "Јаворина"

Написао Goran Panić

среда, 17 септембар 2014 00:00

Од хидролошких споменика то је врело Паљанске Миљацке и слап на тој ријеци који доприноси амбијенталним вриједностима цијелог подручја. Као значајан геолошко-палеонтолошки споменик издваја се седрено подручје које је још увијек у активном стварању захваљујући присуству седротвораца тј. врста маховина које учествују у формирању седре. Посебној љепоти пејзажа овог подручја доприноси средњовијековна Градина која се издиже изнад самог врела. Од геоморфолошких споменика забиљежена је Омладинска пећина која се налази у сјеверозападном дијелу платоа Равне планине на 1279 m надморске висине. У овој пећини је откривена ријетка врста накита јединственог за Републику Српску.

Студија «Парк природе Јаворина» је резултат мултидисциплинарног истраживања Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа започетог 2005. године.

Студија за заштиту Парка природе "Јаворина"

Написао Goran Panić

среда, 17 септембар 2014 00:00

--